

Leesclub 159: Familie & identiteit

Jona
van Anna van Praag

Spelregels

In deze leesclub discussieer je met een groepje van 4 tot 6 lezers over *Jona* van Anna van Praag. Je doet dat aan de hand van kaartjes met vragen over de tekst. De leesclub begint met een korte inleiding, die een van de spelers voorleest. Daarna volgen 4 rondes:

- 1 Ronde 1 bestaat uit 5 vragen over het verloop van verhaal. De spelers draaien om de beurt een kaartje om en geven antwoord op de vraag. Daarna mogen andere spelers reageren.
- 2 Ronde 2 is een vragenronde waarin elke speler een vraag mag formuleren aan een van de personages.
- 3 Ronde 3 is de discussieronde. In deze ronde draaien de spelers om de beurt een kaartje om van een stapel naar keuze. Hij of zij geeft antwoord op de vraag, waarna de rest mag reageren. Vervolgens kiezen de overige spelers om de beurt een kaartje van een van beide stapels. Als een discussievraag herhaalt wat eerder in het gesprek al aan bod gekomen is, mag de speler die aan de beurt is een volgende kaart omdraaien. Dit gaat zo door totdat alle kaartjes omgedraaid zijn.
- 4 Aan het einde van de discussie komen de spelers samen tot een oordeel over de tekst. In ronde 4 geven ze een oordeel uitgedrukt in sterren en motiveren zij hun keuze.

Deze leesclub werd ontwikkeld door de redactie van LitLab, een digitaal laboratorium voor literatuuronderzoek op de middelbare school. Ga voor meer lesmateriaal naar www.litlab.nl. Een docentenhandleiding en een didactische verantwoording van deze werkvorm zijn beschikbaar via www.litlab.nl/docenten.

Deze leesclub is gratis beschikbaar onder de Creative Commons licentie 'NaamsvermeldingNietCommercieel-GelijkDelen 4.0 Internationaal'.

Inleiding

“Hoezo was die oma verward, wie had eigenlijk besloten dat dit met alzheimer te maken had? Wat als er echt een ‘Mystery Simon’ bestond? Een grote en geheime liefde die altijd verborgen had moeten blijven?” (p.17)

Jona woont samen met zijn vader en oma wonen in een Amsterdams hofje. Het is een rustig en afgezonderd leven vol Joodse rituelen, stiltes en geheimen. Zijn moeder overleed toen hij vijf jaar oud was. Hij herinnert zich weinig van haar, behalve de woorden van zijn vader, die hem liet geloven dat haar dood zijn schuld was. Nu begint zijn enige andere familielid langzaam dingen te vergeten door alzheimer. Ze blijft maar vragen naar Simon. Maar wie is hij? En waarom maakt die naam zijn vader zo boos en ongemakkelijk?

Wanneer zijn mentor de klas vraagt om ideeën voor profielwerkstukken, stelt Jona impulsief voor om te onderzoeken over wie zijn oma het altijd heeft. Zijn strenge vader zou dat nooit goedkeuren: hij duldt geen vragen over het verleden. Toch zet Jona, met enige tegenzin, door, met ingrijpende gevolgen voor zijn leven. Zeker wanneer hij wordt gekoppeld aan twee klasgenoten met wie hij het profielwerkstuk moet maken: de uitgesproken Elin en de filmmaker Lucas.

Deze leesclub zoomt in op vragen rond geschiedenis, herinneringen en familierelaties.

Ronde 1: Grip op het verhaal

Draai om de beurt een kaartje om en geef antwoord op de vraag. Nadat degene die aan de beurt is antwoord gegeven heeft, mag de rest reageren of aanvullen

Ronde 2: Vragenrondje

Wat vond je onduidelijk in *Jona*, wat begreep je niet zo goed? Formuleer om de beurt een vraag over de tekst en probeer samen tot een antwoord te komen.

Ronde 3: Discussievragen

Draai om de beurt een kaartje om van een stapel naar keuze en reageer op de discussievraag. Nadat degene die aan de beurt is antwoord gegeven heeft, mag de rest reageren.

Ronde 4: Oordeel

Geef *Jona* samen een waardering uitgedrukt in sterren. Beargumenteer vervolgens jullie keuze. Wat vonden jullie goed en wat juist minder goed? Heeft de discussie jullie individuele oordeel veranderd, en zo ja, hoe? Probeer voorbeelden en argumenten te halen uit jullie reacties op de discussievragen

Vraag 1

Wat blijkt Jona's relatie met 'Simon' te zijn over wie oma steeds praat?

Vraag 2

Waar gaat het sprookje van Milcham over?

Vraag 3

Wie is Rebecca Salome?

Vraag 4

Waarom gaat Elin alleen bij de oma van Jona op bezoek?

Vraag 5

Wat zijn defensieve geheimen volgens de professor?

Antwoorden

- 1 Zijn biologische vader.
- 2 De enige vogel in het paradijs die niet van de foute boom der kennis had gegeten en daarvoor beloond werd met eeuwig leven.
- 3 Een vriendin van Jona's oma.
- 4 Vanwege lesuitval.
- 5 Wanneer men iets geheim houdt om anderen te beschermen.

Vraag

3

Vraag

2

Vraag

1

Antwoorden

Vraag

5

Vraag

4

Grenzen der herkenning? 1

Jona's vader noemt herinneringen een last die je ver bij kinderen vandaan moet houden. De huisarts zegt juist dat het een last kan zijn als je géén herinneringen hebt (zoals Jona die zich weinig van zijn moeder herinnert). Snap en herken jij de verschillende perspectieven? Leg je antwoord uit.

Grenzen der herkenning? 2

Door het boek heen wordt het duidelijk dat Jona's mentor zich zorgen maakt over Jona's thuissituatie, met name het gedrag van Jona's vader. Vind je dat hij meer of juist minder had moeten doen om Jona te helpen? Wat had hij beter kunnen doen volgens jou?

Grenzen der herkenning? 3

De ouders van Lucas vinden het gek dat Jona niet met zijn vader praat over het profielwerkstuk en wat zijn oma vertelt. Begrijp jij waarom Jona dit niet doet? Leg je antwoord uit.

Grenzen der herkenning? 4

De dood van Jona's moeder en geschiedenis van zijn familie worden niet besproken bij hem thuis, maar hebben wel veel invloed op zijn leven. Op welke manier heeft de geschiedenis van jouw familie invloed op jouw leven?

Grenzen der herkenning? 5

Volgens de psycholoog van de universiteit is het nodig dat iedereen een beetje liegt. Hoe zie jij dat?

Grenzen der herkenning? 6

Jona's vader is enorm boos wanneer het Jona is gelukt om zijn oma langer uit een tehuis te houden. Daarna trekt Jona's zich volledig terug van alles, inclusief Elin, Lucas en het profielwerkstuk. Waarom doet hij dat, denk je?

Grenzen der herkenning? 7

Nadat Rebecca bij Jona's oma langskomt, vertelt Jona's vader dat hij naar Israël wil verhuizen wanneer Jona klaar is met zijn schoolexamens. Waarom denk je dat hij zijn toekomstplannen zo plotseling verandert?

Grenzen der herkenning? 8

In het boek worden er verschillende dingen verteld over Joodse rituelen. Wat wist je hier al van? Welke nieuwe dingen heb je door dit boek geleerd over de Joodse geschiedenis?

Grenzen der herkenning?

3

Grenzen der herkenning?

2

Grenzen der herkenning?

1

Grenzen der herkenning?

6

Grenzen der herkenning?

5

Grenzen der herkenning?

4

Grenzen der herkenning?

8

Grenzen der herkenning?

7

Stof tot nadenken? 1

Het boek wordt grotendeels verteld vanuit Jona's perspectief. Enkele fragmenten worden verteld vanuit het perspectief van andere personages. Wat voegt dit volgens jou toe aan het verhaal? Zou het de leeservaring en je beeld van de karakters veranderen als er maar één perspectief werd gebruikt? Leg je antwoord uit.

Stof tot nadenken? 2

Typeer Jona, Elin en Lucas, tegen de achtergrond van hun familiesituaties. Hoe houden hun karakters verband met hun familiesituaties, en in hoeverre zijn die karakters en families verschillend, of vertonen zij ook overeenkomsten?

Stof tot nadenken? 3

Volgens Jona's vader is Jom Kipoer de belangrijkste dag van het jaar. Waarom is deze dag zo belangrijk voor Jona's vader?

Stof tot nadenken? 4

Lucas zegt dat Jona langzaam aan gewend is geraakt aan zijn thuissituatie: "Je zet de pan op het vuur en het wordt langzaam heter en heter. Tot het kookpunt. Maar dan springt die kikker er dus niet meer uit. Omdat het langzaam, heel langzaam, zo is geworden" (p. 153). Leg uit of en hoe deze metafoor van toepassing is op Jona.

Stof tot nadenken? 5

Jona's mentor stuurt hem een film over 'gaslighting', een term die Jona later zelf uitzoekt. Herken je deze term? Denk je dat het toepasbaar is op de situatie van Jona?

Stof tot nadenken? 6

Lucas zijn moeder noemt Jona eenzaam, maar Lucas snapt dat niet. Welke informatie heb je als lezer om een eigen inschatting te kunnen maken?

Stof tot nadenken? 7

Aan het einde van het verhaal zegt Rebecca dat de oorlog nooit voorbij is voor mensen zoals Jona's vader: "Die woede die jij ziet en voelt, is misschien eigenlijk pijn. En pijn is iets (sic) dat je door kunt geven, van generatie op generatie. Misschien kun jij dat eindelijk een beetje loslaten" (p. 226). Hoe laat dit boek zien dat pijn van generatie op generatie wordt doorgegeven, en over welke pijn gaat het dan?

Stof tot nadenken? 8

Wat vind je van het einde van het boek? Denk je dat het een goede oplossing is voor Jona en zijn vader?

Stof tot nadenken?

3

Stof tot nadenken?

2

Stof tot nadenken?

1

Stof tot nadenken?

6

Stof tot nadenken?

5

Stof tot nadenken?

4

Stof tot nadenken?

8

Stof tot nadenken?

7